

«ВЕЛИКИЙ РОЗПРОДАЖ» УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ: АНАЛІЗ ПЕРШИХ КРОКІВ

Лисодєд О. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

У 2020 р. Міністерство юстиції України розпочало процес розпродажу установ виконання покарань, надавши йому помпезний статус «великої приватизації в'язниць». Такий розпродаж виглядає наступним чином: 1) продаються установи виконання покарань, які не використовуються, але кошти на їх охорону витрачаються; 2) оптимізується мережа існуючих установ виконання покарань, консервуються і продаються поки ще функціонуючі установи виконання покарань; 3) обираються міста, у яких слідчі ізолятори будуть виводитися із центральних частин міста у промислову зону або взагалі за межі міста; 4) проєктуються та будуються перші нові та сучасні слідчі ізолятори на околицях чи за межами міст; 5) вводяться в дію нові слідчі ізолятори і продаються існуючі слідчі ізолятори; 6) розпочинається будівництво або реконструкція існуючих установ виконання покарань [1]. Передбачається, що 70% надходжень від продажу установ виконання покарань і слідчих ізоляторів будуть направлятися у спецфонд і використовуватися у подальшому на нове будівництво і реконструкцію старої інфраструктури, а 30% – у загальні доходи державного бюджету.

Станом на 01.08.2021 р. в Україні вже налічується 39 таких законсервованих установ: виховних колоній – 4; колоній максимального рівня безпеки – 1; колоній середнього рівня безпеки – 12; колоній мінімального рівня безпеки – 9; виправних центрів – 12; лікувальних закладів – 1 [2]. У планах Міністерства юстиції України на найближчі 3 роки – виставити на аукціон близько 30 закритих установ виконання покарань і щонайменше 6 з них – уже цього року [3].

Активна рекламна компанія з цього приводу розпочалась ще влітку 2020 р., коли Міністерство юстиції України заявило про продаж майна державної установи «Ірпінський виправний центр (№ 132)», яка розташована поблизу м. Києва у смт Коцюбинське, з загальною площею матеріальних активів установи 28,1 тис. м², розміром земельної ділянки 8,3 га за ціною 220,2 млн. грн. Зазначалось, що до об'єкта продажу підведені відповідні комунікації: водопостачання, каналізаційна система, система електропостачання з двома підстанціями 700 та 490 кВт. Презентувалось, що об'єкт має чудовий інвестиційний потенціал, так як знаходиться на відстані лише 6 км. від столичної станції метро

«Академмістечко», а майбутній інвестор зможе забезпечити також і зручну логістику завдяки залізниці, що знаходиться поруч. Проте ці принади не привабили покупців і перший аукціон у лютому 2021 р. не відбувся через їх відсутність, не відбувся і другий аукціон у травні 2021 р. зі зменшеною на 50% ціною у сумі 101,1 млн. грн. [4] і зараз Міністерство юстиції України виставляє цей об'єкт на аукціон втретє, але, через зміни у законодавстві, знову за стартовою ціною 220,2 млн. грн. [5].

На другий аукціон Міністерство юстиції України виставило майно державної установи «Львівська виправна колонія (№ 48)» (м. Львів), яке включало близько 40 споруд та об'єктів загальною площею більше 42 тис. м², земельною ділянкою площею 10,66 га з усіма необхідними інженерними мережами: каналізацією, електро- й водопостачанням, двома лотами за ціною 132,7 млн. грн. і 3,4 млн. грн. У продажі першого лота прийняло участь 7 покупців, його ціна виросла майже в 3 рази і він був проданий за 377,5 млн. грн. У продажі другого лота прийняло участь 9 покупців, його ціна виросла майже в 9 разів і він проданий за 30 млн. грн. [6, 7]. В цілому майно цієї установи було продано за 407,5 млн. грн., що Міністерство юстиції України оцінило і розрекламувало як великий успіх і вже виставило на аукціон майно третьої установи виконання покарань – державної установи «Південна виправна колонія (№ 51)» (м. Одеса), яке включає 72 будівлі та споруди загальною площею понад 52 тис. м², що розташовані на 6 га землі з усіма підключеними комунікаціями з водопостачання, каналізації та двома підстанціями на 630 кВт, за ціною 222,3 млн. грн. [8].

На сьогодні ні Ірпінський виправний центр, ні Південна виправна колонія ще не продані. Тому поки що неясно, як Міністерство юстиції України буде намагатися продати ще три установи виконання покарань у цьому році, що це за установи і за якою ціною вони будуть продаватися. Адже 405,7 млн. грн. за колонію на сьогодні – це лише 15 млн. дол. США. Для прикладу, нагадаємо, що будівництво у 1998 р. новітньої на той час тюрми у м. Гельзенкірхен з лімітом наповнення 558 засуджених, коштувало Німеччині 92 млн. євро [9]; взірцева для всієї Європи норвезька тюрма «Халден», яка була побудована у 2010 р. з лімітом наповнення 248-252 засуджених, обійшлась Норвегії у 252 млн. дол. [10]; така ж тюрма «Сторстрем», яка була побудована у 2017 р. з лімітом наповнення 250 засуджених, коштувала для Данії 160 млн. дол. [11]. У пристойні суми обходиться і будівництво тюрем та слідчих ізоляторів у країнах пострадянському простору: естонська тюрма «Віру», побудована у 2006 р. з лімітом наповнення 1075 засуджених, обійшлась країні у 120 млн. євро [9]; будівництво нової сучасної тюрми у Латвії поблизу м. Лієпая з лімітом наповнення 1200 засуджених, яке повинно було розпочатись у 2013 р. з кошторисом у 74 млн. євро, розпочинається тільки у цьому році, але вже з кошторисом у 146,9 млн. євро [12].

Будівництво нового слідчого ізолятора «Кресты-2» з лімітом наповнення 4 тис. осіб на околиці м. Санкт-Петербург, замість ще царського ізолятора «Кресты», який знаходиться у центрі міста, коштувало Росії 12 млрд. рублів. Його будівництво розпочалось у 2007 р. і повинно було закінчитись у 2013 р., але перших підслідних він прийняв тільки наприкінці 2017 р. Будівництво супроводжувалось низкою корупційних скандалів, розкраданнями і навіть вбивством офіцера Федеральної служби виконання покарань Росії [13].

Тобто, будівництво чи то слідчих ізоляторів, чи то тюрем – це досить дороге задоволення. І якщо ми будемо продавати установи виконання покарань по 15 млн. дол., то коштів вистачить хіба що на 2-3 нові слідчі ізолятори чи установи виконання покарань, а цього замало для України, виходячи із реальної криміногенної ситуації в країні та щорічної кількості засуджених до позбавлення волі. Вбачається, що Міністерству юстиції України слід переглянути свої амбітні плани щодо «оптимізації» і «великої приватизації» установ виконання покарань з урахуванням як позитивного, так і негативного досвіду інших країн; кошти, отримані від продажу установ виконання покарань направити не на будівництво нових слідчих ізоляторів, що на сьогодні є економічно недоцільним, а на реконструкцію і збереження існуючої інфраструктури кримінально-виконавчої системи.

Література:

1. Денис Малюська: розпочинаємо великий розпродаж в'язниць. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/denis-malyuska-rozpochinaemo-velikiy-rozprodaj-vyaznits> (дата звернення: 04.10.2021).
2. Загальна характеристика Державної кримінально-виконавчої служби України. URL: <https://kvs.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0-01.08.2021.pdf> (дата звернення: 04.10.2021).
3. Велика приватизація в'язниць: навіщо продавати занедбані тюрми? URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/velika-privatizatsiya-vyaznits-navischo-prodavati-zanedbani-tyurmi> (дата звернення: 04.10.2021).
4. 27 серпня на онлайн-аукціоні виставлять на продаж Ірпінський виправний центр. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/27-serpnya-na-onlaynaukcioni-vistavlyat-na-prodazh-irpinskiy-vipravniy-centr.html> (дата звернення: 04.10.2021).
5. Розпродаж в'язниць: Ірпінський виправний центр № 132 втретє виставили на приватизаційний аукціон. URL: <https://www.5.ua/regiony/rozprodazh-viaznyts-irpinskiy-vypravnyi-tsent-132-vtretie-vystavyly-na-privyatzatsiinyi-aukcion-249756.html> (дата звернення: 04.10.2021).

6. Львівська виправна колонія перед продажем схожа на руїну. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1%CA%B9vivs%CA%B9ka-vupravna-koloniya/30829442.html> (дата звернення: 04.10.2021).

7. Міністр юстиції повідомив про перший продаж колонії в Україні. URL: <https://www.dw.com/uk/ministr-yustytysii-povidomyv-pro-pershyi-prodazh-kolonii-v-ukraini/a-57770222> (дата звернення: 04.10.2021).

8. Одеса: аукціон з приватизації майна Південної виправної колонії № 51 відбудеться 25 червня. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/regions/odessa/news/odessa-aukcjon-z-privatizacii-majna-pivdennoi-vipravnoi-kolonii-%E2%84%96-51-vidbudetsya-25-cherhvnya-7572.html> (дата звернення: 04.10.2021).

9. Топ-10 кращих тюрем мира. URL: <https://delo.ua/econonomyand-politicsinukraine/top-10-luchshih-tjurement-mira-150615/> (дата звернення: 04.10.2021).

10. Как сделать тюрьму местом, пригодным для жизни. URL: https://www.the-village.ru/city/city/169045-zarubezhnyu-opyt-tyurem?comment_id=18652129 (дата звернення: 04.10.2021).

11. Самая гуманная тюрьма в мире. URL: <https://mikle1.livejournal.com/13026572.html> (дата звернення: 04.10.2021).

12. В Лиепае началась подготовка стройплощадки для новой тюрьмы. URL: <https://rus.delfi.lv/news/daily/latvia/v-liepaе-nachalas-podgotovka-strojploschadki-dlya-novoj-tyurmy.d?id=53046671> (дата звернення: 04.10.2021).

13. В Петербурге арестовали главу подрядчика строительства СИЗО «Кресты-2» за взятку в 350 млн рублей. URL: <https://www.rline.tv/news/2017-09-04-v-peterburge-arestovali-glavu-podryadchika-stroitelstva-sizo-kresty-2-za-vzyatku-v-350-mln-rublej/> (дата звернення: 04.10.2021).

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Марчук В. Т.

кандидат юридичних наук,

голова

Чернівецького апеляційного суду

м. Чернівці, Україна

Розвиток вітчизняного кримінального і кримінально-виконавчого законодавства засвідчує поступовий процес гуманізації суспільних